

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Plajner Ügyvédi Iroda (1026 Budapest, Endrődi Sándor u. 29/C. szám, ügyintéző: dr. Plajner Ákos ügyvéd) által képviselt Magyar Rádió zártkörűen működő részvénytársaság (1088 Budapest, Bródy S. u. 5-7. szám) felperesnek az Egri és Tolnay Ügyvédi Iroda (1014 Budapest, Nőegylet utca 2. földszint 1. szám, ügyintéző: dr. Egri Károly ügyvéd) által képviselt alperes ellen késedelmi kötbér megfizetése iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2010. január 28-án kelt 25.G.41.202/2009/10. számú ítélete ellen az alperes részéről 11. sorszám alatt benyújtott fellebbezés és a felperes által Gf. 3. sorszám alatt benyújtott csatlakozó fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 3.000.000 (Hárommillió) forint + áfa ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltséget.

A felperes személyes illetékmentessége folytán le nem rótt 900.000 (Kilencszázezer) forint kereseti illetéket az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.500.000 (Egymillió ötszázezer) forint + áfa ügyvédi munkadíjból és 900.000 (Kilencszázezer) forint fellebbezési illetékből álló másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint a felperes közbeszerzési eljárást folytatott le folyamat-optimalizált integrált ügyviteli rendszer (SAP) bevezetésére, a közbeszerzés nyerteseként az alperest választotta, és a felek 2003. szeptember 8-án kötöttek vállalkozási szerződést. Az alperes vállalta az SAP alapú vezetői integrált információs rendszer kifejlesztését és üzembe helyezését. A szerződés 5. pontja szerint a vállalkozói díj 595.753.648 forint volt, a munkakezdés időpontja 2003. szeptember 1. napja. Ténylegesen egy hetes csúszással indult a munkavégzés, így a szerződéses teljesítési határidők is egy héttel meghosszabbodtak. A felek az alapszerződést 2004. június 3-án és 2005. február 28-án módosították. A módosítások a szerződés műszaki-funkcionális tartalmát és a munka ütemtervét, illetve a vállalkozói díj összegét érintették. A felek emellett 2003. október 6. és 2004. október 14. napján „Projekt Alapító Dokumentumok”-at (a továbbiakban: PAD-ok) hoztak létre. Az alperes a számlákat a szerződésekben foglalt sorrendben, teljesítésigazolások alapján bocsátotta ki. Az elsőfokú bíróság az ítéletében részletezte, hogy a szerződés szerinti teljesítési határidő mellett mikor történt a tényleges teljesítés, milyen számlaszám mellett mennyi volt a nettó számlaösszeg.

A Fővárosi Ítéltábla a tényállást kiegészíti az alábbiakkal:

Az alperes által kiállított számlákat - melyek a teljesítésigazolások alapján készültek - a felperes befogadta és azokat kiegyenlítette. A felperes az alperes felé vállalkozói késedelmet nem jelzett, a számlák kiegyenlítésekor kötbérigényt nem érvényesített, az alperes felé jogfenntartással nem élt. A felperes a kötbérigényt a 2008. október 22-i levelével jelezte az alperes felé.

A felperes a módosított kereseti kérelmében az alperes kötelezését kérte késedelmi kötbér címén 95.556.550 forint tőke és ennek 2008. november 8. napjától a kifizetés napjáig járó évi 15 %-os kamata, valamint a perköltség megfizetésére. A felperes csatolta a vállalkozási szerződést és annak módosításait, valamint a PAD-okat. A PAD-ok tekintetében előadta, hogy azokat a felperes részben nem, részben nem cégszerűen írta alá, ezért azok nem tekinthetők érvényes szerződésmódosításnak és joghatás kiváltására nem alkalmasak. Az alperes az egyes feladatok teljesítésével a szerződésben szereplő határidőkhöz képest késedelembe esett, így a szerződés 6.3.2. pontja alapján köteles kötbér fizetésére. A késedelmes napok számát 295 napban jelölte meg, figyelembe véve, hogy a szerződés egy héttel később lépett hatályba. A felperes részletesen kifejtette, hogy a követelésére miért nem alkalmazható a vállalkozói szerződés szerinti felelősségkorlátozás, és hogyan számítandó a kötbér, miért nem lehet szó elévülésről és a kötbér mérsékléséről.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását és felperes perköltségben való marasztalását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy felperes kötbérigényét, mely tartalmilag kárigény, kárátalány, a szerződés 6.2. pontjában kikötött jogvesztő határidőn túl terjesztette elő, ezért az nem érvényesíthető. Előadta, hogy a felperes az I. ütem „rendszertervezés” alatti tételét az általános ötéves elévülési időn túl érvényesíti a kötbérmaximum elérésének időpontjához képest. Véleménye szerint a szerződés 6.2. pontja szerinti felelősségkorlátozás alapján megalapozatlan a felperes keresetének 50 millió forintot meghaladó része. Kijelentette, hogy vállalkozói késedelem a kötelező határidők hiánya és a szerződés teljesítésének időpontja miatt nem történt. A teljes rendszer „éles üzemre” való átadására 2004. december 22-én került sor, tehát a projekt határidőn belül megvalósult. A szerződés első módosításának 3. pontjában felsorolt okból a felek a 4. pontban új ütemtervet fogadtak el, mellyel a határidők kötelező jellege megszűnt. A PAD-ok is tervezett végdátumokat állapítottak meg, a korábbi kötelező határidőket tervezett határidőkkel helyettesítették. Ezen dokumentumok érvényessége nem vitatható, hiszen azok megfelelnek a szerződés PAD-re vonatkozó rendelkezéseinek, az első PAD-t a felperes alelnöke írta alá. Az eredeti határidőkhöz nem hét, hanem tizennégy napot kell hozzáadni a projekt indításának a felek által egyeztetett hat napos és az alperesnek fel nem róható késleltetése miatt. Az alperes arra is hivatkozott, hogy a teljesítés időpontja nem azonos a felperes által is megjelölt átadás-átvételi jegyzőkönyvek szerinti időponttal, ugyanis az átadást többhetes tesztelési fázis előzi meg. Hivatkozott arra is, hogy a felperes semmilyen felróható késedelmet nem jelzett az alperes felé. A szerződésmódosítások a felperes által benyújtott változás kezelési kérelmek a felperes érdekkörében felmerülő körülmények folytán váltak szükségessé, tehát a projekt elhúzódásának oka nem felróható az alperes terhére. Az alperes arra is hivatkozott, hogy a felperes kötbérszámítása egyébként sem felel meg a szerződésben foglaltaknak, mivel kötbér kizárólag a szerződés 5. pontja szerinti részteljesítési táblázatok megvalósítás sorával összefüggésben követelhető. Az alperes mindemellett kérte, hogy a kereset alapossága esetén a bíróság a kötbér összegét mérsékelje. Csatolta a felperes korábbi alelnöke, dr. G. I. által aláírt referencialeveleket, melyek szerint az alperes a perbeli szerződést maradéktalanul teljesítette.

A Fővárosi Bíróság a 2010. január 28-án kelt 25.G.41.202/2009/10. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 30.771.921 forint tőkét és ezután 2008. november 8. napjától a kifizetés napjáig évi 15 %-os mértékű késedelmi kamatot. Ezt meghaladóan a felperes kereseti kérelmét elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.000.000 forint perköltséget, továbbá kötelezte az alperest, hogy külön

felhívásra az államnak fizessen meg 300.000 forint eljárási illetéket, míg ezt meghaladóan az eljárás illetékét az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság a Ptk.-nak a vállalkozási szerződésre, valamint a kötbérre vonatkozó rendelkezései, továbbá a felek vállalkozási szerződése egyes pontjainak felhívása mellett megállapította, hogy a felperesi kötbérigény nem évült el és arra a felek szerződésében lévő 24 hónapos határidejű, illetve 50 millió forintig terjedő felelősségkorlátozás nem alkalmazható. Sem a szerződésmódosítások, sem a PAD-ok nem zárják ki a kötbér érvényesítését. Az elsőfokú bíróság az alperes által csatolt dr. G. I. referencialeveleivel szemben a teljesítésigazolásokot fogadta el és megállapította, hogy az alperesi késedelem és szerződésszegés folytán az alperes kötbérfelelőssége fennáll.

Az elsőfokú bíróság a kötbér összegét a szerződés 6.3.2. pontja szerint állapította meg. A kötbér napi mértéke a kötbér alap 20 %-a, maximuma 30 % volt, vagyis a kötbér összege a késedelembe esés második napján elérte maximumát. A késedelmes napok száma mindkét ütemnél meghaladta a maximumhoz szükséges mértéket, ezért a kötbéralap 30 %-át kell figyelembe venni. Így az első ütem kötbér alapja 60.278.593 forint, melynek 30 %-a 18.083.577 forint. A második ütem kötbér alapja 42.294.480 forint, ennek 30 %-a 12.688.344 forint, ennek folytán a felperes által érvényesíthető teljes kötbér összege 30.771.921 forint. Az alperes a kötbér mérséklését is kérte, annak napi 0,5 %-ra, maximumát 10 %-ra. Az elsőfokú bíróság utalt ebben a körben arra, hogy a kötbér bírósági mérséklésére csak kivételesen kerülhet sor, a szerződésszegés összes körülményét, a felróhatóság mértékét és a szerződés teljesítéséhez fűződő érdekek mérlegelésével. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek szerződéskötését közbeszerzési eljárás előzte meg, az alperes ajánlata azt a késedelmi kötbérmértéket tartalmazta, amely végül a szerződés része lett és az ajánlatok értékelésénél a felperes az alperesi kötbérvállalást is figyelembe vette, a versenytárs ajánlatához képest tízszeres pontszámmal értékelte. Így az alperes a közbeszerzési eljárásban részben a kötbérre vonatkozó ajánlata alapján vált a pályázat nyertesévé, ezért a kötbér mérséklésének az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem volt helye.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján határozott a perköltség viseléséről. Ez ügyvédi költséget 800.000 forint + áfa összegben állapította meg és a nagyobb részben pervesztes felperest kötelezte az alperes javára annak megfizetésére és a pervesztesség arányában kötelezte az alperest 300.000 forint illeték megfizetésére azzal, hogy ezt meghaladóan a felperes személyes illetékmentessége folytán az illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen az alperes nyújtott be fellebbezést (11 sorszám), az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg az elévülés hiányát. Az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé válik, a felperes a kötbérigényét több mint öt éve azt követően jelentette be, hogy az a maximumát elérte. A Ptk. 324. § (1) bekezdésére hivatkozással állította, hogy a kötbér maximum elérésének napján a kötbérkövetelés megnyílik, így az elévülés is megkezdődött. Álláspontja szerint nincs jogalapja olyan értelmezésnek, amely szerint a szolgáltatás teljesítése előtt nem követelhető a maximumát elért késedelmi kötbér, vagy az ilyen követelésre az ötévesnél hosszabb elévülési idő vonatkozik, ezért az elsőfokú bíróságnak az elévülés beálltát kellett volna megállapítania. Az alperes tévesnek tartotta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását is, hogy a 24 hónapos jogvesztő határidő nem alkalmazható a kötbérkövetelésre, ugyanis a felek vállalkozási szerződésének 6.2. pontja egybehangzó nyilatkozatot tartalmaz, hogy a kártérítés ne legyen 24 hónap elteltével érvényesíthető. A kötbérigény érvényesítésével a felperes véleménye és az elsőfokú ítélet szerint is egyben kártérítési átalány érvényesítése is megvalósul, így az elsőfokú bíróságnak a jogvesztés beálltát kellett volna a kötbérkövetelés vonatkozásában megállapítania. A felek nyilatkozatainak jogcímhez, jogintézményhez kötött értelmezése a felek szerződési akaratát nem írhatja felül, különösen akkor nem, ha az egyes jogcímek, jogintézmények hasonló vagy azonos szankciókat tartalmaznak.

Az alperes álláspontja szerint 50 millió forint szerződéses felelősségkorlátozás hatálya sem zárható ki a késedelmi kötbér vonatkozásában. Az ítélet megalapozatlanul rögzítette azt is, hogy a szerződésmódosítások és a PAD-ok nem zárják ki a kötbér érvényesítését. Az első szerződésmódosítás és a PAD-ok új határidőket állapítottak meg, a PAD-ok szerinti határidőket a felperes kötbér bejelentése is tartalmazta. Az új határidők az első szerződésmódosításban ütemtervként, a PAD-okban tervezett végdátumként kerültek meghatározásra a szolgáltatás bővülésének következtében, szemben a szerződésben meghatározott teljesítési határidőkkel. Ezzel a határidők kötelező jellege megszűnt.

Az alperes a továbbiakban részletesen elemezte a PAD-ok jelentőségét, szerepét, kifejtette, hogy megalapozatlanok az ítéletnek a teljesítési késedelem és a kötbérfizetési kötelezettség tekintetében tett megállapításai. A teljesítésigazolásokból megállapítható, hogy a funkcionális tesztelés a felperes feladata volt. A felvett teljesítés igazolásokon a tényleges teljesítésnél későbbi időpont szerepel, tehát nem számítható a vállalkozói késedelem a

teljesítésigazolásokon szereplő időpontig. Emellett a teljesítésigazolások nem is utalnak vállalkozói késedelemre.

Az alperes a fellebbezésében vitatta az elsőfokú ítélet kötbér számítását is. Előadta, ha volt is késedelem, az nem róható a terhére, a teljesítés során a nyilatkozatokkal az alperes igazolta, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. Ezzel összhangban áll, hogy a alperes nem utalt késedelemre egyetlen átadás-átvételi jegyzőkönyvben vagy más nyilatkozatában sem. A vállalkozási díjat kiegyenlítette a kötbér levonása nélkül, és az egyes részteljesítésektől számított 3-5 évig nem jelentett be kötbérvisszatérítést. Ezen körülmények értékelésével az elsőfokú bíróságnak azt kellett volna megállapítani, hogy felróhatóság az alperest nem terheli. Az alperesi szolgáltatás tartalmának bővítése nem csupán a határidők módosítását eredményezte, mint ahogy azt az elsőfokú ítélet rögzíti, hanem a határidők kötelező jellegének megszüntetését is. A további változtatási kérelmek elfogadását és teljesítését ezért nem kísérte a szerződési határidők módosítása. Így kötbérfizetési kötelezettséget vállalkozói késedelem és felróhatóság hiányában az elsőfokú bíróság nem állapíthatott volna meg. Az alperes véleménye szerint helytelen az elsőfokú bíróság megállapítása abban a tekintetben is, hogy nincs helye a napi 20 %-os mértékű kötbér mérséklésének, nem a kötbérre tekintettel vált az alperes a közbeszerzési eljárás nyertesévé, mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság megállapította. Az összegzésből ugyanis kiderül, hogy az eljárás nyertese akkor is az alperes lett volna, ha lényegesen alacsonyabb, vagy nem magasabb kötbért ajánl mint a versenytárs, 335 pontos értékelési előnyéből csak 143 pontot eredményezett a magasabb kötbér vállalása. Így a kötbér kötelezettség megállapítása esetén is kéri a kötbér csökkentését az alperes a GK 17. számú állásfoglalás szerint napi 0,5 %, maximum 10 % mértékben.

A felperes csatlakozó fellebbezést nyújtott be, kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes kötelezését 95.556.550 forint és kamatai megfizetésére, másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítását és az alperes marasztalását a perköltségekben. A felperes az ítéletnek az elévülésre, a PAD-ok értékelésére illetve a kárfelelősség korlátozására vonatkozó álláspontjával egyetértett. Álláspontja szerint helytálló az alperes kötbérfelelősségének megállapítása is, de annak mértékét illetően kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a vállalkozási szerződést, amikor a 6.3.2. pontja alapján azt a következtetést vonta le, hogy a táblázatoknak kizárólagosan a megvalósítás sorához tartozó késedelem lenne kötbérköteles. A szerződés 6.3.1. pontja szerint a megvalósítási határidők modulonként voltak kötbérkötelesek, az egyes modulokhoz tartozó munkafolyamatokat a 2.1.2. pontban található táblázatok, míg a díjakat az 5.

pont tartalmazta. A felek azért nem modulonként, hanem egységesen határozták meg a munkafolyamatokat, mert az egyes modulok megvalósítása párhuzamosan zajlott. Az egyes munkafolyamatok abban az esetben minősülnek befejezettnek, ha valamennyi modulra elvégezte őket az alperes, így akár egy modul késedelmes teljesítése is azt eredményezte, hogy az adott tevékenység egységesen valamennyi modulra késedelmesnek minősül. Ez azt jelenti, hogy valamennyi, a modulok megvalósulása érdekében végzett munkafolyamathoz tartozó határidő kötbérköteles volt. A modulok megvalósításának pedig valamennyi, a 2.1.2. pontban található táblázatban feltüntetett tevékenység a része volt. Minden modulnál szükség volt előkészítésre, helyzet és igényfelmérésre stb. A felek az egyes modulok megvalósítását is beárazták. A modulok a 2.1.2. pont 1. és 2. alpontjai alapján azonosíthatók be. A megvalósítás sorhoz tartozó vállalási összeg szerepe ugyanis az volt, hogy valamennyi késedelmes munkafolyamat esetén ez képezte a kötbéralapot, a 6.3.2. pont is azt mondja, hogy a késedelmi kötbér alapja a megvalósítás, az adott modulra jutó 5. pontban meghatározó értéke. A teljesítési késedelem összességében fennáll, a referencialevelek hitelessége megkérdőjelezhető, azok az alperes szerződésszerű teljesítését nem igazolták. A kötbérösszeg helyesen 95.556.550 forint.

Az alperesi fellebbezés megalapozott, a felperesi csatlakozó fellebbezés megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felek között a Ptk. 389. §-a szerinti vállalkozási szerződés jött létre, amelyet a felek kölcsönösen teljesítettek. Az elsőfokú bíróság azonban megalapozatlanul állapította meg az alperesnek a Ptk. 246. § (1) bekezdése szerinti kötbérfelelősségét. A hivatkozott jogszabály alapján a kötelezett meghatározott pénzösszeg fizetésére kötelezheti magát arra az esetre, ha olyan okból amelyért felelős, nem vagy nem szerződésszerűen teljesít (kötbér). A felperes késedelmi kötbért érvényesített. A Ptk. 298. §-a szerint a kötelezett késedelembe esik, ha a szerződésben megállapított vagy a szolgáltatás rendeltetéséből kétségtelenül megállapítható teljesítési idő eredménytelenül eltelt, továbbá más esetekben ha a kötelezettségét a jogosult felszólítására nem teljesíti. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a Ptk. 316. § (1) bekezdését, mely szerint ha a jogosult a teljesítést a szerződésszegésről tudva elfogadja, a szerződésszegésből igényt utóbb csak akkor támaszthat, ha erre irányuló jogait fenntartotta.

A felperes az alperesi teljesítést elfogadta, a teljesítésigazolások és ezek alapján a számlák kiegyenlítése is megtörtént. A felperes jogfenntartással nem élt, így nem hivatkozhat teljesítési késedelemre és késedelmi kötbért sem igényelhet.

Mindezek folytán a Fővárosi Ítéltábla mellőzte annak vizsgálatát, hogy milyen alperesi késedelem történt és nem kellett a kötbér alapját és mértékét sem vizsgálnia. A Fővárosi Ítéltábla mellőzte az elévülésre, a szerződések módosítására, illetve a PAD-ok értékelésére vonatkozó további vizsgálódást is.

A fenti indokolás alapján a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdésének megfelelően az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

Az alperesi fellebbezés sikerre vezetett, a felperesi csatlakozó fellebbezés sikertelen maradt, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 239. §-a alapján kötelezte a felperest az alperes javára első- és másodfokú perköltség fizetésére.

Az elsőfokú perköltség a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése és (2) bekezdésének c) pontja alapján megállapítható ügyvédi munkadíjból áll.

A felperes a rádiózásról és a televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 141. § (5) bekezdésében személyes illetékmentességben részesült, ennek következményeként a le nem rótt, az Itv. 42. § (1) bekezdésének a) pontja alapján számított 900.000 forint kereseti illetéket az Itv. 56. § (1) bekezdése, továbbá a 74. § (3) bekezdése értelmében alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

A másodfokú perköltség az alperes által az Itv. 46. § (1) bekezdésének megfelelően megfizetett 900.000 forint fellebbezési illetékből és 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) és (3) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján megállapított 1.500.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból áll, amelyet a felperes köteles megfizetni az alperesnek.

A felperesnek a jelen peres eljárással kapcsolatban felmerült költségei a terhén maradnak.

Budapest, 2010. július 6.

. Koday Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

Dr. Molnár József s.k.

. Bleier Judit s.k

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül:
bíróági tisztviselő